

PŘEHLED
VÝZKUMŮ

65 / 1

- 2 0 2 4 -



PŘEHLED
VÝZKUMŮ

65 / 1

Recenzovaný časopis
Ročník 65
Číslo 1

Peer-reviewed journal
Volume 65
Issue 1

Odpovědní redaktoři Editors-in-chief	Petr Škrdla, Šimon Ungerman
Hostující editoři Guest editors	Martin Novák, Soňa Boriová
Výkonná redaktorka Managing editor	Martina Kudlíková
Redakční rada Editorial board	Jaroslav Bartík, Pavel Burgert, Eduard Droberjar, Gabriel Fusek, Orsolya Heinrich-Tamáška, Katarína Hladíková, Bibiána Hromadová, David Kalhous, Adrián Nemergut, David Parma, Rudolf Procházka, Renáta Přichystalová, Pavel Šlězár, Ivo Štefan, Marek Vlach
Technická redakce Technical editors	Hedvika Břínková, Jakub Knobloch
Editor přehledu výzkumů Editor of the overview of excavations	Paleolit / Paleolithic – Petr Škrdla, Ondřej Herčík Neolit / Neolithic – Jaroslav Bartík Eneolit / Eneolithic – Lubomír Šebela Doba bronzová / Bronze Age – Zdenka Filipová Doba železná / Iron Age – Michaela Kmošková Doba římská a doba stěhování národů / Roman Age and Migration Period – Michaela Kmošková
Jazyková redakce Language editor	Jitka Procházková
Překlady Translation	David Gaul, Klára Matulová, Sean Mark Miller, Milan Rydvan
Korektury Proofreading	David Gaul, Sean Mark Miller
Sazba Typography	Milan Filip
Software Software	Adobe InDesign CC
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno Česká republika IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: https://www.arub.cz/prehled-vyzkumu
Tisk Print	CCB, spol. s r. o. Okružní 19 638 00 Brno Česká republika

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně / Published twice a year.

Vydáno v Brně, červen 2024 / Issued in Brno, June 2024.

Časopis je indexován v citační databázi SCOPUS, v databázi EBSCO a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS. Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
The journal is indexed in the SCOPUS citation database, EBSCO database, and in the list of ERIH PLUS scientific journals. The journal is listed on the List of non-impact peer-reviewed periodicals published in the Czech Republic.

Copyright © 2024 Czech Academy of Sciences, Institute of Archaeology, Brno, and the authors.

Obsah

Content

Editorial

Studie, Articles

Ondřej Mlejnek, Martin Oliva, Miriam Nývltová Fišáková, Lenka Lisá, Aleš Bajer

History of research at Švédův stůl Cave in the Moravian Karst

Dějiny výzkumu v jeskyni Švédův stůl v Moravském krasu 11

Petr Čechák, Marek Pacák, Petr Šída

Paleolithic bifacial artefacts from Eastern Bohemia

Paleolitické bifaciální artefakty z východních Čech. 39

Yuri E. Demidenko, Petr Škrdla, Tereza Rychtaříková, Jaroslav Bartík

An Emireh point at Ořechov IV–Kabáty Bohunician site (South Moravia, Czech Republic)

Hrot typu Emireh z lokality bohunicenu Ořechov IV–Kabáty (jižní Morava, Česká republika) 49

Veronika Kaudela

The adornments of the Gravettian site Krems-Wachtberg in chronological and techno-cultural context

Ozdoby z gravettienské lokality Krems-Wachtberg v chronologickém a technologicko-kulturním kontextu. 57

Filip Hájek, Martin Novák

4D visualisation of an archaeological site: A case study from the Upper Paleolithic site of Milovice IV, Czech Republic

4D vizualizace archeologického naleziště: případová studie z mladopaleolitické lokality Milovice IV, Česká republika. 85

Katarína Kapustka, Tereza Zemanová Davidová

Lithic production from local raw materials during Late Paleolithic/Mesolithic period in Bohemia:

Example of exploitation of the rock crystal at Soutice 1 (Benešov District)

Výroba štípané industrie z místních surovin na přelomu pozdního paleolitu a mezolitu v Čechách:

příklad zpracování křišťálu na lokalitě Soutice 1 (okres Benešov) 95

Karolína Bugajska

Loose human bones as evidence of the multi-step burial rite:

Case study of the Stone Age hunter-gatherer sites at Dudka and Szczepanki, Masuria (northeastern Poland)

Izolované lidské kosti jako doklad vícefázového pohřebního ritu:

případová studie lokalit lovců-sběračů doby kamenné Dudka a Szczepanki v Mazursku (severovýchodní Polsko) 103

Martina Fojtová, Luděk Galuška, Tomáš Chrástek

New finds at a previously explored site:

Bioarchaeological analysis of skeletons from several newly excavated graves from Staré Město – ‘Na Valách’

Nové nálezy z již prozkoumané lokality:

bioarcheologická analýza koster z nově objevených hrobů ze Starého Města – „Na Valách” 139

Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2023

Overview of excavations in Moravia and Silesia 2023

Paleolit, Paleolithic

Bobruvka (okr. Žďár nad Sázavou) 157

Bořitov (okr. Blansko) 157

Brno (k. ú. Jundrov, okr. Brno-město) 158

Brno (k. ú. Kníničky, okr. Brno-město) 158

Brno (k. ú. Komín, okr. Brno-město) 159

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město) 159

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město) 159

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město) 160

Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město) 160

Březník (okr. Třebíč) 161

Dolní Věstonice (okr. Břeclav) 161

Doubravice nad Svitavou (okr. Blansko) 163

Fulnek (k. ú. Stachovice, okr. Nový Jičín) 163

Hluboké Dvory (okr. Brno-venkov)	164
Jamolice (okr. Znojmo)	164
Kostelany (k. ú. Újezdsko, okr. Kroměříž)	165
Kubšice (okr. Znojmo)	165
Kvasice (okr. Kroměříž)	166
Linhartice (okr. Svitavy)	166
Mikulčice (okr. Hodonín)	168
Mohelno (okr. Třebíč)	169
Mohelno (okr. Třebíč)	169
Ochoz u Brna (okr. Brno-venkov)	170
Ořechov (okr. Brno-venkov)	170
Polná (okr. Jihlava)	171
Prusy-Boškůvky (k. ú. Boškůvky, okr. Vyškov)	172
Radostice (k. ú. Radostice u Brna, okr. Brno-venkov)	172
Řícmanice (okr. Brno-venkov)	173
Sivice (okr. Brno-venkov)	173
Sušice (k. ú. Sušice u Přerova, okr. Přerov)	173
Štítná nad Vláří-Popov (okr. Zlín)	174
Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov)	174

Neolit, Neolithic

Bohutice (okr. Znojmo)	177
Bořitov (okr. Blansko)	177
Bratčice (okr. Brno-venkov)	178
Brno (k. ú. Bystřec, okr. Brno-město)	178
Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město)	178
Čermákovice (okr. Znojmo)	179
Dolní Věstonice (okr. Břeclav)	179
Holešov (k. ú. Dobrotice, okr. Kroměříž)	179
Hrušovany u Brna (okr. Brno-venkov)	179
Kuroslepy (okr. Třebíč)	180
Lhota (k. ú. Lhota u Lipníka nad Bečvou, okr. Přerov)	180
Lubná (k. ú. Lubná u Kroměříže, okr. Kroměříž)	180
Modřice (okr. Brno-venkov)	181
Mohelno (okr. Třebíč)	181
Morkovice-Slížany (k. ú. Morkovice, okr. Kroměříž)	182
Ostrožská Lhota (okr. Uherské Hradiště)	182
Píšť (okr. Opava)	183
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	184
Prostějov (k. ú. Vrahovice, okr. Prostějov)	184
Račice-Pístovice (k. ú. Račice, okr. Vyškov)	185
Sivice (okr. Brno-venkov)	186
Sivice (okr. Brno-venkov)	186
Těšetice (k. ú. Těšetice u Znojma, okr. Znojmo)	187
Troubky-Zdislavice (k. ú. Troubky, okr. Kroměříž)	187
Troubky-Zdislavice (k. ú. Troubky, okr. Kroměříž)	187
Velatice (okr. Brno-venkov)	187
Velatice (okr. Brno-venkov)	188
Vémyslice (okr. Znojmo)	188
Vémyslice (okr. Znojmo)	188

Eneolit, Eneolithic

Bítov (okr. Znojmo)	189
Brno (k. ú. Dolní Heršpice, okr. Brno-město)	189
Brno (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)	189
Brno (k. ú. Nový Lískovec, okr. Brno-město)	190
Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)	190
Čejkovice (okr. Hodonín)	191
Dub nad Moravou (k. ú. Bolelout, okr. Olomouc)	192
Kobylá nad Vidnavkou (okr. Jeseník)	193
Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)	194
Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)	194
Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)	194
Modřice (okr. Brno-venkov)	195

Oslavany (okr. Brno-venkov)	195
Otice (okr. Opava)	196
Pačlavice (okr. Kroměříž)	196
Polná (okr. Jihlava)	197
Pravčice (okr. Kroměříž)	198
Rajhrad (okr. Brno-venkov)	198
Tvarožná (okr. Brno-venkov)	199
Vyškov (okr. Vyškov)	199

Doba bronzová, Bronze Age

Beňov (okr. Přerov)	201
Blatec (okr. Olomouc)	201
Blučina (okr. Brno-venkov)	202
Boskovice (okr. Blansko)	202
Bratčice (okr. Brno-venkov)	204
Brno (k. ú. Dolní Heršpice, okr. Brno-město)	204
Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)	205
Čejkovice (okr. Hodonín)	205
Drahanovice (k. ú. Luděřov, okr. Olomouc)	205
Dubicko (okr. Šumperk)	206
Dubicko (okr. Šumperk)	206
Hodonice (okr. Znojmo)	206
Horní Moštěnice (okr. Přerov)	207
Charváty (okr. Olomouc)	207
Kanice (okr. Brno-venkov)	208
Kroměříž (k. ú. Hradisko, okr. Kroměříž)	208
Kroměříž (k. ú. Vážany u Kroměříže, okr. Kroměříž)	209
Křelov-Břuchotín (k. ú. Břuchotín, okr. Olomouc)	209
Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)	209
Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)	210
Laškov (okr. Prostějov)	210
Lednice (k. ú. Lednice na Moravě, okr. Břeclav)	211
Loštice (k. ú. Žádlovice, okr. Šumperk)	211
Modřice (okr. Brno-venkov)	211
Němčice nad Hanou (okr. Prostějov)	212
Neplachovice (okr. Opava)	213
Olomouc (k. ú. Lošov, okr. Olomouc)	213
Oslavany (okr. Brno-venkov)	213
Ostrov u Macochy (okr. Blansko)	214
Písečná (k. ú. Písečná u Jeseníka, okr. Jeseník)	215
Podivín (okr. Břeclav)	215
Pravčice (okr. Kroměříž)	215
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	216
Rajhrad (okr. Brno-venkov)	216
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	216
Uherský Ostroh (k. ú. Kvačice, okr. Uherské Hradiště)	216
Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)	217
Vémyslice (okr. Znojmo)	217
Vyškov (okr. Vyškov)	217

Doba železná, Iron Age

Bochoř (okr. Přerov)	219
Bratčice (okr. Brno-venkov)	219
Bratčice (okr. Brno-venkov)	220
Brno (k. ú. Bosonohy, okr. Brno-město)	222
Brno (k. ú. Dolní Heršpice, okr. Brno-město)	222
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	223
Čechy pod Kosířem (okr. Prostějov)	224
Drahanovice (okr. Olomouc)	224
Holešov (k. ú. Dobrotice, okr. Kroměříž)	225
Hustopeče (k. ú. Hustopeče u Brna, okr. Břeclav)	225
Kroměříž (k. ú. Vážany u Kroměříže, okr. Kroměříž)	226
Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)	226
Litovel (k. ú. Chořelice, okr. Olomouc)	227

Mohelnice (k. ú. Újezd u Mohelnice, okr. Šumperk)	227	Doba římská a doba stěhování národů,	
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	228	Roman Age and Migration Period	
Palonín (okr. Šumperk)	228	Blatec (okr. Olomouc)	233
Podivín (okr. Břeclav)	229	Bratčice (okr. Brno-venkov)	233
Přísnovice (okr. Brno-venkov)	229	Brno (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)	234
Sivice (okr. Brno-venkov)	229	Horní Moštěnice (okr. Přerov)	234
Sivice (okr. Brno-venkov)	230	Jevišovka (okr. Břeclav)	234
Tovačov (okr. Přerov)	230	Kobylnice (k. ú. Kobylnice u Brna, okr. Brno-venkov)	235
Vyškov (okr. Vyškov)	230	Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)	235
Vyškov (okr. Vyškov)	231	Modřice (okr. Brno-venkov)	235
Zahnašovice (okr. Kroměříž)	232	Pasohlávky (k. ú. Mušov, okr. Brno-venkov)	236

Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2023 – seznam autorů	
Overview of excavations in Moravia and Silesia 2023 – list of authors	238

Varia

Martin Novák, Soňa Boriová

Rozhovor s profesorem Jiřím Svobodou

Interview with Professor Jiří Svoboda	242
---	-----

Martin Oliva

Sté výročí profesionálních archeologických výzkumů v Dolních Věstonicích

Centenary of archaeological excavations at Dolní Věstonice	249
--	-----

Róbert Antal, Martin Zidek

Dobré smlouvy dělají dobré přátele, aneb jak na dohodu o podmínkách archeologického výzkumu

Good agreements make good friends: How to negotiate terms of archaeological research contracts	255
--	-----

Zuzana Holubová

Konference Archeologické výzkumy na Moravě a ve Slezsku v roce 2023

Archaeological excavations in Moravia and Silesia in 2023	259
---	-----

Marek Hladík

Otvorenie výstavno-edukačných priestorov na akropole hradiska Mikulčice-Valy

Opening of exhibition and educational spaces on the acropolis of the Mikulčice-Valy fortified settlement	260
--	-----

Zdenka Filipová

Které projekty získaly Cenu Zlatý mamut za rok 2023?

Which projects won the Golden Mammoth Award for 2023?	264
---	-----

Balázs Komoróczy, Johana Malíšková, Pavla Růžičková

Návštěvnícké centrum Mušov – Brána do Římské říše v roce 2023

Visitors Centre Mušov – Gateway to the Roman Empire in 2023	268
---	-----

Balázs Komoróczy

Rozloučení s Jaroslavem Tejrlem

Farewell to Jaroslav Tejral.	274
--------------------------------------	-----

Editorial

Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

máme velkou radost, že vám můžeme představit další číslo časopisu *Přehled výzkumů*, které otvírá jeho kulatý, již 65. ročník. Po roce vám předkládáme opět číslo speciální. Většina příspěvků, které si můžete přečíst v recenzované části, zazněla na konferenci MAM III (Mikulovský antropologický meeting), která se uskutečnila ve dnech 13. až 15. září 2023 na Zámku v Mikulově. Konference – organizovaná nepravidelně již od roku 2014 (MAM I–III v letech 2014, 2018, 2023) Střediskem pro paleolit a paleoantropologii Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., ve spolupráci s Regionálním muzeem, p. o., v Mikulově – se soustřeďuje na příspěvky nejen z oblasti antropologie, pokrývající témata v jejím nejširším a interdisciplinárním slova smyslu, ale také z paleolitické archeologie, kvartérní geologie, paleontologie, ekologie a dalších příbuzných oborů studujících pleistocén a holocén. Její třetí ročník jsme věnovali mezinárodně uznávané, významné osobnosti paleolitické archeologie a paleoantropologie, Jiřímu Svobodovi při příležitosti jeho 70. narozenin, jenž sám stál za původním nápadem tato příjemná setkání v Mikulově organizovat. Tímto bychom chtěli Jiřímu Svobodovi poděkovat za jeho práci a badatelský přínos pro studium našich nejstarších dějin. Celkem osm studií přináší informace z nových výzkumů, výsledky analýz, nové interpretace i podnětné diskuse.

Předkládané multidisciplinární číslo otevírá článek o jeskyni Švédův stůl. Ondřej Mlejnek s kolegy v něm podává přehled rozsáhlé archeologické činnosti na lokalitě, přičemž se zaměřuje na významné výzkumy a objevy od konce 19. století do současnosti. Upozorňuje na klíčové nálezy, včetně neandertálské čelisti, a přináší dosud nepublikované fotografie z výzkumů Bohuslava Klímy z 50. let 20. století. Následující metodická studie P. Čecháka a jeho kolegů analyzuje čtyři paleolitické bifaciální artefakty z východních Čech, přičemž se soustředí zejména na traseologii a APSS analýzu povrchu, která se osvědčila při dokumentaci zvětralých povrchů. Další studii soustředěnou na artefakty představuje Y. E. Demidenko s kolegy. Referuje o izolovaném hrotu typu Emireh, charakteristickém nástroji industrie Miran, který byl dosud znám pouze z oblasti Levanty. Nedávno byl nalezen na bohunické lokalitě Ořechov IV na jižní Moravě, přibližně 3000 km od místa typického výskytu. Tento objev představuje první doklad takového hrotu ve východní části střední Evropy a je datovaný do počátku mladého paleolitu. Další studie nás zavede do období gravettien: V. Kaudela ve svém podrobném příspěvku zkoumá ozdoby odkryté během výzkumů v letech 2005–2015 na lokalitě Krems-Wachtberg. Mikroskopická analýza těchto ozdob přinesla detailní pohled na jejich výrobu, používání i opotřebení a životní cyklus, který naznačuje, že některé korálky byly nošeny ještě před pohřbem zesnulého. Další metodicky zaměřený článek od F. Hájka a M. Nováka upozorňuje na využití 4D vizualizace v archeologickém výzkumu, kombinující 3D modely s časovými údaji pro zlepšení interpretace lokality. Jako případová studie jim posloužila lokalita z období mladého paleolitu, Milovice IV, na níž demonstrují omezení 2D prezentací a přínosy 4D časoprostorové analýzy pro pochopení formování archeologické lokality. Nedávno objevenou lokalitu bohatou na artefakty z horských křišťálů, Soutice 1, představují v následujícím příspěvku K. Kapustka a T. Zemanová Davidová. Nálezy poskytují pohled na využití místních surovin

a zdůrazňují význam horského křišťálu v pravěkých Čechách. Poslední dvě studie se zabývají analýzou antropologického materiálu. První z nich od K. Bugajské pojednává o vícefázových pohřebních rituálech na lovecko-sběračských lokalitách doby kamenné v Mazursku v severovýchodním Polsku. Nález četných izolovaných lidských kostí jak z pohřebišť, tak ze sídlištních oblastí ukazuje na praktiky, jako je dočasné pohřbívání a skladování kostí, které odrážejí složité rituální zvyklosti v období paraneolitu. Druhý příspěvek je od M. Fojtové s kolegy a analyzuje nové hroby objevené při výzkumu v roce 2020 ve Starém Městě (okr. Uherské Hradiště). Jedná se o devět lidských koster s bohatou hrobovou výbavou, svědčící o vysokém společenském postavení pohřbených. Bioarcheologická analýza odhalila patologické stavy, projevující se navzdory nízkému věku u většiny zkoumaných jedinců, a nabídla nové poznatky o raně středověké moravské vyšší vrstvě.

Jako obvykle se můžete po přečtení článků v recenzované části začíst do novinek v sekci *Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2023*, která pokrývá období od paleolitu po dobu římskou a stěhování národů. Následný blok Varií otevřívá nevědění rozhovor s jubilem tohoto čísla, Jiřím Svobodou. Dalšímu výročí, sto letům profesionálních archeologických výzkumů v Dolních Věstonicích, se věnuje ve svém příspěvku M. Oliva. O tradiční konferenci *Archeologické výzkumy na Moravě a ve Slezsku v roce 2023*, jejíž úctyhodný třicátý ročník se uskutečnil na hradě Špilberk, informuje Z. Holubová. Naši dlouhodobí čtenáři a přispěvatelé vědí, že s tématy přednesených příspěvků se mohou setkat i na stránkách našeho časopisu ve výše uvedeném bloku “Zpráv”. Jeden z výstupů naleznete tentokrát také ve Variích, a to praktický a návodný článek od R. Antala a M. Zídka “Dobré smlouvy dělají dobré přátele, aneb jak na dohodu o podmínkách archeologického výzkumu”. A s výročími můžeme pokračovat. Text M. Hladíka pojednává nejen o slavnostním otevření výstavně-edukačních prostor na akropoli hradiska Mikulčice-Valy, ale také o zahájení již 70. sezóny terénního výzkumu na této stěžejní velkomoravské lokalitě. Zatím “půlkulatým výročím” se může pyšnit páté udílení Ceny Zlatý mamut, o kterém referuje Z. Filipová. Stejně tak patří mezi obvyklé příspěvky zpráva o dění v Návštěvnickém centru Mušov – Brána do Římské říše za uplynulou sezónu od B. Komoróczyho a jeho kolegů. Poslední řádky aktuálního *Přehledu výzkumů*, opět z pera B. Komoróczyho, jsou věnovány rozloučení s Jaroslánem Tejralem, mimořádnou osobností evropské archeologie. Jeho odkaz zůstává inspirací pro další generace badatelů.

Vítanou novinkou je zařazení našeho časopisu počínaje číslem 64/2 do prestižní platformy EBSCOhost – databáze *Academic Search Ultimate*. Věříme, že tato služba přispěje k dalšímu šíření našich (a vašich) nejen recenzovaných příspěvků mezi širokou mezinárodní akademickou obec.

Na závěr připomeňme, že studie do recenzované části časopisu je možné publikovat v průběhu celého roku na webových stránkách *Přehledu výzkumů* v sekci Online first.

Děkujeme, že nás čtete a přejeme vám nádherné léto a mnoho obohacujících čtenářských zážitků s *Přehledem výzkumů*.

V Brně, 27. června 2024

Za redakci PV Soňa Boriová, Martina Kudlíková a Martin Novák

Dear readers,

We are very pleased to be able to present you with the next issue of the *Přehled výzkumů* journal, which opens its milestone, 65th year. A year later, we can again present you with a special issue. Most of the contributions that you can read in the reviewed section were presented at the MAM III conference (Mikulov Anthropology Meeting), which took place from 13 to 15 September 2023 at the Mikulov Castle. The conference – organised irregularly since 2014 (MAM I–III in 2014, 2018, 2023) by the Centre for the Paleolithic and Paleoanthropology of the Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences, Brno, in cooperation with the Regional Museum in Mikulov – focuses on contributions not only from the field of anthropology, covering topics in its broadest and most interdisciplinary sense, but also from Paleolithic archaeology, Quaternary geology, paleontology, ecology and other related fields studying the Pleistocene and Holocene. We dedicated its third year to Jiří Svoboda, an internationally recognized, significant personality of Paleolithic archaeology and paleoanthropology, on the occasion of his 70th birthday, who himself was behind the original idea of organising these pleasant meetings in Mikulov. We would like in this way to thank Jiří Svoboda for his work and research contribution to the study of our earliest history. A total of eight studies provide information from the latest researches, the results of analyses, new interpretations and stimulating discussions.

The first article concerning the Švédův stůl Cave opens this wide multidisciplinary issue. Ondřej Mlejnek with colleagues review the extensive archaeological activity at the site, focusing on significant excavations and discoveries from the late 19th century to the present. It highlights key finds, including a Neanderthal mandible, and provides previously unpublished photographs from Bohuslav Klíma's excavations in the 1950s. The following methodologic study by P. Čechák and his colleagues analyses four Paleolithic bifacial lithic artefacts from Eastern Bohemia, focusing on traceology and APSS surface analysis, which proved to be effective in documenting weathered surfaces. Artefact-focused study is presented by Y. Demidenko and colleagues, reporting on an isolated Emireh point, a characteristic tool of Emirian industries previously known only from Levantine sites. It was recently excavated at the Bohunician site Ořechov IV in South Moravia, approximately 3,000 km from its typical location. This discovery marks the first evidence of such a point in Eastern Central Europe, dating back to the Initial Upper Paleolithic. The next study takes us to the Gravettian period: Veronika Kaudela in her detailed paper examine adornments from the 2005–2015 excavations at the site of Krem-Wachtberg. Analysis of these adornments using a stereomicroscope provided detailed insights into their production, use-wear, and lifecycle, suggesting some beads were worn before being buried. Another methodologically focused article by F. Hájek and M. Novák highlights the use of 4D visualization in archaeological research, combining 3D models with temporal data to enhance site interpretation. The Upper Paleolithic site of Milovice IV served as a case study, demonstrating the limitations of 2D presentations and the benefits of 4D spatio-temporal analysis for understanding the site formation. In following contribution, a recently discovered site rich in rock crystal artefacts, Soutice 1, is presented by K. Kapustka and T. Zemanová Davidová. The finds provide insights into the use of local raw materials and highlight the significance of rock crystal in prehistoric Bohemia. The last two

studies deal with analysis of anthropological material. The first of these studies is by K. Bugajska and discusses multi-step burial rites at the Stone Age hunter-gatherer sites in Masuria, north-eastern Poland. The discovery of numerous loose human bones found in both cemetery and settlement areas, indicate practices such as temporary burials and the storage of bones, reflecting complex ritual behaviours in the Para-Neolithic period. The second one is by M. Fojtová and colleagues and analyses new graves discovered during the 2020 excavation at Staré Město (Uherské Hradiště District). The recent excavation yielded nine human skeletons with rich grave goods, suggesting high social status. The bioarchaeological analysis revealed pathologies despite the young age of most individuals, offering new insights into the early medieval Moravian upper class.

As usual, after reading the articles in the peer-reviewed section, you can read the news in the *Overview of excavations in Moravia and Silesia 2023* section, which covers the period from the Paleolithic to the Roman Period and the Migration Period. The subsequent block of *Varia* opens with an unusual interview with the jubilant of this issue, Jiří Svoboda. Another anniversary, one hundred years of professional archaeological excavations in Dolní Věstonice, is addressed in the contribution by M. Oliva. Zuzana Holubová provides information about the traditional conference *Excavations in Moravia and Silesia in 2023*, the respectable thirtieth year of which took place at Castle Špilberk. Our long-term readers and contributors know that the topics of the contributions presented can also be found on the pages of our journal in the above-mentioned 'Overview' block. You can find one of the outputs this time also in *Varia*, namely a practical and instructive article by R. Antal and M. Zidek 'Good agreements make good friends: How to negotiate terms of archaeological research contracts'. And we can continue with the anniversaries. Marek Hladík's text discusses not only the ceremonial opening of the exhibition and educational spaces on the acropolis of the Mikulčice-Valy hillfort, but also the start of the 70th season of excavations at this important Great Moravian site. So far, the fifth awarding of the *Golden Mammoth Award*, which is reported by Z. Filipová, can be proud of its 'half-milestone anniversary'. In the same way, the usual contributions include a report on the events in the Visitors Centre Mušov – Gateway to the Roman Empire for the past season by B. Komoróczy and his colleagues. The last lines of the current *Přehled výzkumů*, again from the quill of B. Komoróczy, are dedicated to a farewell to Jaroslav Tejral, an extraordinary personality of European archaeology. His legacy remains an inspiration for future generations of researchers.

A welcome piece of news is the inclusion of our journal, starting with the issue 64/2, in the prestigious EBSCOhost platform – the *Academic Search Ultimate* database. We believe that this service will contribute to the further dissemination of our (and your) not only peer-reviewed contributions among a wider international academic community.

Finally, allow us to remind you that studies for the peer-reviewed part of the journal can be published throughout the year at the website of *Přehled výzkumů* in the section Online first.

Thank you for reading our work, and we wish you a wonderful summer and many enriching reading experiences with *Přehled výzkumů*.

Brno, 27 June 2024

On behalf of the editorial board of PV Soňa Boriová,
Martina Kudlíková and Martin Novák

Studie, Articles

Ondřej Mlejnek, Martin Oliva, Miriam Nývltová Fišáková, Lenka Lisá, Aleš Bajer

History of research at Švédův stůl Cave in the Moravian Karst

Dějiny výzkumu v jeskyni Švédův stůl v Moravském krasu

Petr Čechák, Marek Pacák, Petr Šída

Paleolithic bifacial artefacts from Eastern Bohemia

Paleolitické bifaciální artefakty z východních Čech

Yuri E. Demidenko, Petr Škrdla, Tereza Rychtaříková, Jaroslav Bartík

An Emireh point at Ořechov IV–Kabáty Bohunician site (South Moravia, Czech Republic)

Hrot typu Emireh z lokality bohunicienu Ořechov IV–Kabáty (jižní Morava, Česká republika)

Veronika Kaudela

The adornments of the Gravettian site Krems-Wachtberg in chronological and techno-cultural context

Ozdoby z gravettienské lokality Krems-Wachtberg v chronologickém a technologicko-kulturním kontextu

Filip Hájek, Martin Novák

4D visualisation of an archaeological site: A case study from the Upper Paleolithic site of Milovice IV, Czech Republic

4D vizualizace archeologického naleziště: případová studie z mladopaleolitické lokality Milovice IV, Česká republika

Katarína Kapustka, Tereza Zemanová Davidová

Lithic production from local raw materials during Late Paleolithic/Mesolithic period in Bohemia:

Example of exploitation of the rock crystal at Soutice 1 (Benešov District)

Výroba štípané industrie z místních surovin na přelomu pozdního paleolitu a mezolitu v Čechách: příklad zpracování křišťálu na lokalitě Soutice 1 (okres Benešov)

Karolina Bugajska

Loose human bones as evidence of the multi-step burial rite: Case study of the Stone Age hunter-gatherer sites at Dudka and Szczepanki, Masuria (northeastern Poland)

Izolované lidské kosti jako doklad vícefázového pohřebního ritu: případová studie lokalit lovců-sběračů doby kamenné Dudka a Szczepanki v Mazursku (severovýchodní Polsko)

Martina Fojtová, Luděk Galuška, Tomáš Chrástek

New finds at a previously explored site: Bioarchaeological analysis of skeletons from several newly excavated graves from Staré Město – ‘Na Valách’

Nové nálezy z již prozkoumané lokality: bioarcheologická analýza koster z nově objevených hrobů ze Starého Města – „Na Valách”

